

13.3.2015

SISÄMINISTERIÖ
PL 26
00023 Valtioneuvosto

Viite: Lausuntopyyntönnne 13.2.2015 (SM 066:00/2011)

YKSITYISTÄ TURVALLISUUSALAA KOSKEVAT ASETUSLUONNOKSET

Sisäministeriö on valmistellut asetuseruonnokset, jotka liittyvät eduskunnan käsittelyssä olevaan lakiin yksityisistä turvallisuuspalveluista sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 22/2014 vp).

Asetuseruonnokset:

1. Valtioneuvoston asetus yksityisistä turvallisuuspalveluista
2. Valtioneuvoston asetus turvallisuusalan neuvottelukunnasta
3. Valtioneuvoston asetus tilapäisesti vartijan tehtävää poliisin säilytystilassa hoitavan vartijan asusta ja koulutuksesta
4. Sisäministeriön asetus vartijan ja järjestyksenvalvojan koulutuksesta ja voimankäyttökoulutuksesta sekä turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijan vastaavan hoitajan koulutuksesta
5. Sisäministeriön asetus voimankäyttö-, ase- ja järjestyksenvalvojakouluttajien koulutuksesta
6. Sisäministeriön asetus vartijan ja järjestyksenvalvojan asusta ja järjestyksenvalvojan tunnuksista
7. Sisäministeriön asetus järjestyksenvalvojan suorittamasta turvallisuustarkastuksesta ja säilössäpidosta.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry (jäljempänä MaRa) kiittää lausuntopyynnöstä ja lausuu asetuseruonnoksista seuraavaa:

1. Valtioneuvoston asetus yksityisistä turvallisuuspalveluista

17 § Toimeksiantosopimus

Hallituksen esityksessä yksityisistä turvallisuuspalveluiksi annettavaksi laiksi säädetään, että turvallisuusalan elinkeinolupaa edellyttävästä toimeksiannosta on 80 §:n 2 momentissa tarkoitettua toimeksiantoa lukuun ottamatta laadittava kirjallinen toimeksiantosopimus.

Asetusluonnoksen toimeksiantoa koskevassa pykälässä, joka edellyttää laatimaan toimeksiantosopimuksen kahtena kappaleena ei ole huomioitu sitä, että kirjallinen sopiminen on mahdollista suorittaa paperisin asiakirjoihin mutta aivan yhtä hyvin sopiminen voidaan tehdä esimerkiksi sähköpostin välityksellä osapuolten olematta fyysisesti läsnä sopimuksetekotilanteessa ja ilman, että osapuolet käyttävät paperisia asiakirjoja. Sähköpostiviesti tai sen liitteenä oleva asiakirja voi olla sopimusasiakirja. Sähköpostitse tapahtuvassa sopimisessa dokumentti jää sekä tilaajalle että toimeksiantajalle. Sähköpostin välityksellä tapahtuvaa sopimista käytetään etenkin lyhytaikaisissa (esimerkiksi tiettyä tilaisuutta) koskevilla toimeksiantosopimuksissa.

MaRa katsoo, että toimeksiantosopimus voidaan tehdä myös sähköisesti, jos siitä selviää asetuksessa edellytetty sisältö ja sopimus on sähköisesti toimitettu turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijalle ja toimeksiantajalle. Asiakirjasta ei ole laadittava paperista dokumenttia, kunhan se on talletettu sähköisessä muodossa. MaRalla ei ole huomauttamista asetusluonnokseen kirjatusta toimeksiantosopimuksen minimisisällöstä.

18 § Tapahtumailmoitus

Hallituksen esityksessä yksityisistä turvallisuuspalveluiksi annettavaksi laiksi säädetään (8 § ja 33 §) että sekä vartijan että järjestyksenvalvojan on laadittava havaituista kiinnittämiseen tai voimakeinojen käyttöön johtavista tapahtumista kirjallinen selvitys (tapahtumailmoitus). Tapahtumailmoi-

tuksesta tulee käydä ilmi järjestyksenvalvojan kyseiseen tapahtumaan liittyvät havainnot ja toimenpiteet.

Asetusluonnoksen mukaan vartijan ja järjestyksenvalvojan on tapahtumailmoituksessa mainittava:

- 1) nimensä ja turvallisuusalan elinkeinoluvan haltija, jonka palveluksessa hän on;
- 2) tapahtuma-aika ja -paikka;
- 3) onko hän ottanut jonkun kiinni tai käyttänyt voimakeinoja;
- 4) onko hän käyttänyt voimankäyttövälineitä;
- 5) onko vartija ottanut esille ampuma-aseen tai käyttänyt sitä; sekä
- 6) toimenpiteen kohteena olleen henkilön tai hänen itsensä tilanteessa saamat vammat.

Tapahtumailmoitukseen kirjattavista toimenpiteen kohteena olleen henkilötiedoista säädetään yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain 8 §:n 1 momentissa ja 33 §:n 1 momentissa. Tapahtumailmoituksessa saadaan tarvittaessa mainita havaintotietoina:

- 1) toimenpiteen kohteena olleen henkilön tuntomerkit henkilön tunnistamiseksi; sekä
- 2) havainnot kohdehenkilön käyttäytymisestä ja tilasta.

Tapahtumailmoituksessa on lisäksi oltava tarkempi selostus tapahtumasta sekä tapahtuman johdosta suoritetuista toimenpiteistä.

MaRa toteaa, että asetusero on hyväksyttävä lukuun ottamatta 6 - kohtaa, jonka mukaan järjestyksenvalvojan ja vartijan tulisi kirjata tapahtumailmoitukseen toimenpiteen kohteena olleen henkilön tai hänen itsensä tilanteessa saamat vammat.

Tapahtumailmoitusta koskeva lain säännös ei edellytä näin tarkkaa kirjausta. Lain perusteella järjestyksenvalvojan on annettava selvitys tapahtumista, joiden vuoksi järjestyksenvalvoja on ryhtynyt voimakeinojen käyttöön ja/tai kiinniottoon. Selvitys on annettava toimenpiteitä edeltävästä tilanteesta eli esimerkiksi asiakkaan aggressiivisesta käyttäytymisestä toimialueella. Lain

säännöksen mukaan tapahtumailmoituksesta tulee myös käydä ilmi järjestyksenvalvojan *kyseiseen tapahtumaan liittyvät havainnot* ja toimenpiteet. Havainnot liittyvät tapahtumaan, joiden vuoksi järjestyksenvalvoja päättää ryhtyä voimakeinojen käyttöön tai kiinniottoon. Suoritettavien toimenpiteiden kirjaus ei käsitteellisesti sisällä sen kirjaamista mitä mahdollisia vammoja kohteelle toimenpiteistä aiheutuu.

Toimenpiteen kohteena olevan henkilön tilanteessa saamien vammojen kirjaamisveloitteeseen liittyy myös merkittäviä käytännön vaikeuksia. Jos toimenpidettä on edeltänyt esimerkiksi toimenpiteen kohteena olevan henkilön ja toisen henkilön välinen väkivaltatilanne, toimenpiteen kohteena oleva henkilö on voinut jo tässä tilanteessa saada vammoja ennen järjestyksenvalvojan voimakeinojen käyttöä. Näitä edeltäviä vammoja ei tule 6-kohtaan perustuen kirjata, koska ne eivät ole aiheutuneet järjestyksenvalvojan toimenpiteistä. Järjestyksenvalvojalta ei voida vaatia, että hän pystyisi kirjaamisveloitteen täyttämiseksi erottelemaan nämä ja mahdollisesti järjestyksenvalvojan toimenpiteistä sekä toimenpiteen kohteena olevan henkilön vastustelusta itselleen aiheuttamat vammat. Järjestyksenvalvojan on ylipäättään mahdoton varmuudella tietää, mitä vammoja henkilöllä on, koska vammat eivät aina ole ulkoisesti näkyviä ja/tai niiden toteaminen edellyttää tarkempaa selvitystä. Vammojen luotettava todentaminen edellyttää usein lääketieteellistä asiantuntemusta ja tutkimusta. Se mitä vammoja henkilö mahdollisesti on saanut järjestyksenvalvojan toimenpiteistä, mitkä vammat henkilöllä on ollut ennen toimenpiteitä ja mitkä vammat ovat aiheutuneet toimenpiteen kohteena olevan henkilön omista toimista (esimerkiksi voimakkaan vastustelun takia järjestyksenvalvojan hallintaotteessa) voi olla epäselvää ja riidanalaista.

Vammojen kirjaamisveloite on ongelmallinen myös järjestyksenvalvojan oikeusturvan kannalta (*itsekriminointisuoja*). Jos järjestyksenvalvoja joutuisi asetukseen perustuvan velvollisuuden nojalla kirjaamaan henkilön saamia vammoja toimenpideilmoitukseen, ei voitaisi poissulkea sitä mahdollisuutta, että niitä voidaan käyttää myöhemmin rikosoikeudenkäynnissä näyttönä

häntä vastaan (esimerkiksi syyte liiallisesta voimankäytöstä). Järjestyksenvalvojalla on perusoikeuksien ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen ja sen soveltamiskäytännön perusteella oikeus kieltäytyä tällaisten tietojen antamisesta ilman rangaistuksen uhkaa. Toimenpiteen kohteena olevan henkilön saamien vammojen kirjaamisvelvoitteella on niin vahva perusoikeusliityntä, että tällaista velvoitetta ei voida asetusteitse säätää.

MaRa vastustaa, että järjestyksenvalvojan tai vartijan tulisi kirjata tapatumailmoitukseen toimenpiteen kohteena olevan henkilön vammoja. Tällaista velvoitetta ei tule säätää asetusteitse eikä myöskään lailla järjestyksenvalvojan ja vartijan itsekriminointisuojaan perustuen ja edellä todettujen velvoitteen täyttämiseen liittyvien käytännön vaikeuksien takia.

2. Valtioneuvoston asetus turvallisuusalan neuvottelukunnasta

MaRalla ei ole huomauttamista asetusluonnoksesta.

3. Valtioneuvoston asetus tilapäisesti vartijan tehtävää poliisin säilytystilassa hoitavan vartijan asusta ja koulutuksesta

MaRalla ei ole huomauttamista asetusluonnoksesta.

4. Sisäministeriön asetus vartijan ja järjestyksenvalvojan koulutuksesta ja voimankäyttökoulutuksesta sekä turvallisuusalan elinkeinolanvalvontajien koulutuksesta

6 § Järjestyksenvalvojan peruskoulutus

Järjestyksenvalvojan peruskoulutus on tällä hetkellä pituudeltaan 32 tuntia. Asetusluonnoksen perustelumuistion mukaan koulutus on kuitenkin osoittautunut käytännössä liian lyhyeksi eikä kaikille opetusaiheille ole voitu varata riittävästi käsittelyaikaa. Tämän vuoksi vähimmäispituutta ehdotetaan lisättäväksi 40 tuntiin. Poliisihallitus vahvistaisi opetusaiheet, opetussisällöt, tuntijakauman ja koulutusaineiston.

MaRa on jo aiemmin lausunut peruskoulutuksen pituudesta lausunnossaan eduskunnan hallintovaliokunnalle. MaRa on lausunnossaan esittänyt perustelut, miksi järjestyksenvalvojan peruskoulutusta ei tule pidentää nykyisestä ja viittaa näihin perusteluihin myös tässä lausunnossaan.

MaRa toteaa, että asetusluonnoksen mukaista 8 tunnin pidennystä voidaan pitää hyväksyttävänä, jos pidennys käytetään järjestyksenvalvojan työn ja toiminnan kannalta olennaisiin aihealueisiin. MaRan saamista kommentteissa on korostettu muun muassa (häätä)ensiaputaitojen sisällyttämistä koulutukseen ja järjestyksenvalvojan ammattitaitoon tänä päivänä oleellisesti kuuluvia vuorovaikutus- ja asiakaspalvelutaitoja, jotka osaltaan ehkäisevät myös häiriötilanteiden syntymistä; järjestyksenvalvojan tulee lain mukaan toimia asiallisesti ja tasapuolisesti sekä sovinnollisuutta edistäen. Myös palo- ja pelastustoiminta, kuten toiminta tulipalossa tai muussa laajaa ihmisjoukkoa vaarantavassa tilanteessa, on keskeistä huomioida järjestyksenvalvojan peruskoulutuksessa. Peruskoulutuksessa on aiheellista sisällyttää myös suuriin yleisötapauksiin liittyviä järjestyksenvalvonta-asioita, jotta koulutuksen käyneillä on hyvät valmiudet toimia ison massatapahtuman järjestyksenvalvojina tapahtumanjärjestäjän ja/tai turvallisuusalan yrityksen ohjauksessa.

7 § Järjestyksenvalvoja kertauskoulutus

Kertauskoulutuksen pituus ehdotetaan säilyvän 8 tunnissa. MaRa kannattaa tätä ehdotusta.

9 § Järjestyksenvalvojan voimankäyttökoulutus

Voimankäyttövälineitä saisi yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain mukaan kantaa vain voimankäyttövälineiden käyttäjäkoulutuksen suorittanut henkilö. Fyysisen voimankäytön perusteet-osa, joka olisi vähintään 6 tuntia, sisältyisi järjestyksenvalvojan peruskoulutukseen. Siihen kuuluisi

enintään 70 cm patukan sekä käsirautojen käyttäjäkoulutus. MaRa pitää esitystä perusteltuna.

Teleskooppipatukan (jota voisi kantaa vain turvallisuusalan yrityksen palveluksessa oleva järjestyksenvalvoja) ja kaasusumuttimen kantaminen edellyttäisi vähintään 5 tunnin käyttäjäkoulutusta. MaRa pitää myös tätä ehdotusta perusteltuna.

10 § Järjestyksenvalvojan voimankäytön kertauskoulutus

Turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijan palveluksessa olevat järjestyksenvalvojat, jotka kantavat tehtävässään voimankäyttövälineitä olisi lain mukaan suoritettava vähintään kerran vuodessa voimankäytön kertauskoulutus.

MaRa on lakiluonnoksesta antamassaan lausunnossaan sisäministeriölle todennut, että koska turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijan palveluksessa oleva järjestyksenvalvoja voisi jatkossa kantaa myös teleskooppipatukkaa, niin on ymmärrettävää, että heiltä vaadittaisiin jatkossa voimankäyttövälineen kertauskoulutusta. Vaatimus siitä, että kertauskoulutus on suoritettava vuosittain, on kuitenkin liian tiukka. Voimankäyttökoulutuksen kertauskoulutuksen aikaväliä tulisi pidentää esimerkiksi kolmeen vuoteen, kun otetaan huomioon, että järjestyksenvalvojan tulee tämän lisäksi suorittaa normaali kertauskoulutus viiden vuoden välein. MaRan mielestä kuusi eri kertauskoulutusta viiden vuoden aikana on tarpeettoman usein.

Asetusluonnoksen mukaan voimankäytön kertauskoulutus on pituudeltaan vähintään 8 tuntia. MaRa pitää hyvänä, että koulutus voidaan järjestää yhden päivän aikana (17 §:n nojalla yhdessä päivässä voidaan järjestää enintään 8 oppituntia).

11 § Järjestyksenvalvojan voimankäytön lisäkoulutus

Yksityistä turvallisuuspalveluista annetussa laissa on nykyistä lakia vastaava säännös, jonka mukaan järjestyksenvalvojan toimialueen poliisilaitos voi järjestyksenvalvojan tehtävän tai työturvallisuuden sitä vaatiessa edellyttää,

että järjestyksenvalvojana voi 26 §:ssä tarkoitetuissa tilaisuuksissa, alueilla tai paikoissa saa toimia vain järjestyksenvalvojan voimankäytön lisäkoulutuksen hyväksytysti suorittanut. Lisäkoulutuksen vähimmäispituudeksi ehdotetaan 12 oppituntia, mikä vastaisi lisäkoulutuksen nykyistä pituutta.

Lain ja asetusluonnoksen perusteella voimankäytön lisäkoulutukseen ei tulisi kiristyksiä, joten MaRalla ei ole tähän huomauttamista.

12 § Vastaavan hoitajan koulutus

Yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain mukaan vastaavan hoitajan koulutusvaatimuksena olisi sisäministeriön asetuksella vahvistettavat vaatimukset täyttävä turvallisuusvalvojan erikoisammattitutkinto. Tutkinnon perusteiden mukaan tutkinnosta on suoritettava tutkintotodistuksen saamiseksi pakollisena turvallisuussuunnittelua sekä turvallisuuslainsäädäntöä koskevat osat. Asetusluonnoksen mukaan vastaavan hoitajan pätevyyden saamiseksi tutkinnossa olisi oltava edellä mainittujen osien lisäksi myös turvallisuusjohtamista koskeva osa. Näiden lisäksi erikoisammattitutkintoon pitäisi sisällyttää kaksi valinnaista osaa, koska tutkintotodistuksen saaminen edellyttäisi viiden osan suorittamista. MaRalla ei ole huomauttamista tutkintoon kuuluviin osiin tai niiden suorittamiseen.

5. Sisäministeriön asetus voimankäyttö-, ase- ja järjestyksenvalvojakouluttajien koulutuksesta

MaRalla ei ole lausuttavaa asetusluonnoksesta.

6. Sisäministeriön asetus vartijan ja järjestyksenvalvojan asusta ja järjestyksenvalvojan tunnuksista

2 § Järjestyksenvalvojan tunnuksiset

Järjestyksenvalvojan tunnuksena voitaisiin käyttää joko tunnistelaattaa tai tunnisteliiviä. Tunnuksia koskevat säännökset vastaisivat pääosin niitä koskevia nykyisiä säännöksiä.

Asetusluonnoksen 4 momentissa ehdotetaan, että muut kuin tilapäiset järjestyksenvalvojat olisivat velvollisia käyttämään *tunnuksen alapuolella asuun kiinnitettävää nimilaattaa, johon on merkitty vähintään järjestyksenvalvojan sukunimi*. Tunnisteliiviä käyttävän järjestyksenvalvojan nimi voisi olla tunnisteliivissä painettuna.

Asetusluonnoksessa perustellaan nimikyltin kantamisvelvoitetta sillä, että nimen merkitseminen olisi perusteltua vastaavista julkisen vallan käyttämiseen liittyvistä syistä kuin vartijan kohdalla.

MaRa toteaa, että järjestyksenvalvojan tehtävään sisältyvän avoimuuden vaatimuksen täyttää se, että järjestyksenvalvojan on kannettava mukanaan järjestyksenvalvojakorttia. Järjestyksenvalvoja on velvollinen pyydettyään esittämään järjestyksenvalvojakorttinsa laissa yksilöidylle taholle, kuten toimenpiteen kohteelle. Toimenpiteen kohde, kuten esimerkiksi sisäänpääsystä ravintolaan päihtymystilan takia evätty tai sieltä poistettu asiakas voi halutessaan pyytää nähtäväksi kortin. Jos kuitenkin tilanteessa on pääteltävissä, että pyynnön tarkoituksena on uhkailun tai painostuksen toteuttaminen järjestyksenvalvojaa kohtaan, järjestyksenvalvoja voi kortin esittämisestä kieltäytyä. Kieltäytymisperuste on todettu järjestyksenvalvojista annetun lain perusteluissa. Yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain perusteluiden mukaan myöskään silloin, jos pyynnön tarkoituksena on selvästi kiusan tekeminen tai järjestyksenvalvojan työn vaikeuttaminen, korttia ei tarvitsisi esittää.

Jos järjestyksenvalvoja joutuisi jatkossa käyttämään tehtävässään nimikylttiä, tulisi se lisäämään uhkailu-, painostus- ja kiristystilanteita järjestyksenvalvoja kohtaan sekä näiden tilanteiden vakavuutta järjestyksenvalvojan henkilölle. Tämä lisäisi myös mahdollisuutta erilaiseen kiusantekoon ja häirintään ja loukkaavaan kirjoitteluun sosiaalisessa mediassa.

Vaikka järjestyksenvalvojan nimikyltissä olisi näkyvillä vain sukunimi, järjestyksenvalvojan henkilöllisyys ja myös hänen yhteystiedot (esim kotiosoite) saatetaan nimen ja muiden tietojen perusteella saada helposti selville etenkin, jos sukunimi on harvinaisempi ja/tai kyse on pienemmästä paikkakunnasta. Toisaalta jo se, että uhkauksessa, painostuksessa tai kiristyksessä käytetään järjestyksenvalvojan henkilökohtaisia tietoja (sukunimeä) ja/tai henkilökohtaisten tietojen selvittämistä, tekee se tilanteesta järjestyksenvalvojan näkökulmasta huomattavasti vakavamman. Tällä hetkellä järjestyksenvalvojat ovat voineet pitkälti välttyä tällaisilta persoonaan käyville uhkauksilta, mutta nimikyltin käyttämisellä tilanne muuttuisi radikaalisti.

Kun järjestyksenvalvoja joutuu kohdistamaan toimenpiteitä toimialueella oleskelemaan asiakkaaseen tai kävijään tai sinne pyrkivään henkilöön, henkilö kokee lähes aina tilanteen henkilökohtaisena hänen omaan persoonaan sa kohdistuvana kielteisenä tapahtumana ja koskemattomuutensa loukkamisena. Järjestyksenvalvojalle tilanne ei ole henkilökohtainen, koska hän hoitaa tehtävänsä järjestyksenvalvojana, ei yksityishenkilönä, lain säännösten sekä työnantajansa / toimialueen haltijan antamien ohjeiden perusteella. Kun toimenpiteen kohde kokee tilanteen henkilökohtaisena yhdistetynä mahdolliseen päihtymystilaan, henkilö saattaa herkästi ryhtyä vastustelemaan tai uhkailemaan järjestyksenvalvojaa tai hän pyrkii erilaisilla painostuskeinoilla saamaan järjestyksenvalvoja luopumaan laillisista ja tarpeellisista toimenpiteistä. Järjestyksenvalvojan henkilötietojen ja persoonan käyttäminen tekee tilanteesta vakavamman ja se voi johtaa siihen, että järjestyksenvalvoja uhkauksen tai painostuksen alla (tai uhkailun todennäköisyydestä) luopuu tarpeellisista toimenpiteistä. Näin etenkin, jos uhkauksen tehneen henkilökohtaisista ominaisuuksista tai hänen tiettyyn ryhmään kuulumisesta on pääteltävissä, että hän voi myös toteuttaa uhkauksensa. Tämä ei kohdistuisi yksistään kyseiseen tilanteeseen vaan myös tuleviin tilanteisiin, kun järjestyksenvalvojan kynnys kohdistaa toimia ko. henkilöön ja/tai hänen ryhmäänsä kasvaa.

MaRan arvion mukaan nimikyltin käyttämisvelvoite tulisi tosiasiaassa heikentämään järjestyksenpidon tehokkuutta järjestyksenvalvojan toimialueella kuten ravitsemisliikkeissä ja erilaisissa yleisötapahtumissa.

MaRan tietojen mukaan järjestyksenvalvojat eivät tällä hetkellä juurikaan tee ilmoituksia viranomaisille heihin kohdistuneista uhkailusta, koska järjestyksenvalvojan identiteetti harvoin on uhkailijan tiedossa tai selvitettävissä. Nimikyltin käyttö tulisi todennäköisesti lisäämään tilanteita, joissa poliisi kutsutaan paikalle järjestyksenvalvojan kohdistetun laittoman uhkauksen takia ja se lisäisi myös tutkintapyyntöjä poliisille.

Ehdotettu muutos aiheuttaisi myös sen, että nimikyltin vuoksi järjestyksenvalvontatehtävissä työskentelevät henkilöt ryhtyisivät hakemaan osoitetietojaan salaisiksi. Poliisina työskentelevien henkilöiden lisäksi moni turvalalla työskentelevä ammattilainen on joutunut hakemaan itselleen turvakielton, jolloin hänen kotikuntaansa ja osoitetta ei löydy väestörekisteristä. Turvakielto saatetaan joutua ulottamaan myös ajoneuvoon, jolloin sen haltijaa tai omistajaa ei pystytä ilman poliisin apua selvittämään. Turvakielto suojaaa henkilöä hyvin, mutta se aiheuttaa hankaluuksia turvakielton kohteena olevalle henkilölle, koska rekisterien perusteella henkilöä ei ole olemassa. Nimikyltin käyttövelvoitteen takia järjestyksenvalvontatehtävissä työskentelevät hakisivat itselleen turvakieltoja merkittävästi aiempaa enemmän. Notoorinen seikka on, että hyvin pienikin todennäköisyys joutua henkilöön kohdistuvien kostotoimien tai kotihäirinnän kohteeksi työtehtävien takia saa henkilön hakemaan itselleen turvakieltoa.

Nimikyltin käyttövelvoitteesta johtuvat hankaluudet järjestyksenvalvojalle voivat myös laskea halukkuutta hakeutua järjestyksenvalvontatehtäviin. Tehtävistä myös luovuttaisiin aiempaa herkemmin henkilökohtaisten uhkailusten takia. Järjestyksenvalvojatehtävissä työskentelee paljon myös opiskelijoita ja nuoria, jotka tekevät järjestyksenvalvojan töitä muun muassa lisäansioita saadakseen. Nimikyltin käyttö ei kannusta nuoria hakemaan töitä järjestyksenvalvonta-alalta.

Mahdollisissa asiakasreklamaatio- ja tutkintatilanteissa järjestyksenvalvoja on voitu tähänkin asti identifioida työvuorolistojen ja henkilön ulkonäöstä annetun kuvauksen perusteella. Järjestyksenvalvojan identifioimiseen liittyvät syyt eivät edellytä sitä, että järjestyksenvalvojan pitäisi kantaa tehtävässä nimikylttiä. Jos järjestyksenvalvojan tunnistettavuutta halutaan lisätä, järjestyksenvalvoja voisi käyttää tunnisteiden alapuolella esimerkiksi tunnistenumeroa. Tunnistenumero voitaisiin kytkeä joko järjestyksenvalvojakortin tietoihin tai turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijan tai ns. omajärjestyksenvalvonnassa toimialueen haltijan järjestyksenvalvojalle antamaan yksilöivään tunnisteeseen. Tunnistenumeron käytössä voisi olla positiivisia vaikutuksia asiakaspalveluun ja mahdollisiin reklamointitilanteisiin. Tunnistenumeron käyttö tulisi koskea ehdotuksen mukaan muita kuin tilapäisiä järjestyksenvalvoja.

Edellä todetun perusteella MaRa vastustaa nimikyltin tai nimellä varustetun tunnisteisiin kantamisvelvoitetta koskevaa ehdotusta. Siihen suhtautuvat kielteisesti niin MaRan jäsenyrityksenä olevat ravintolat kuin tapahtumanjärjestäjätkin. Turva-alan yrityksiltä saadut kannanotot ovat olleet vastaavalla tavalla kielteisiä. Nimikyltin sijaan hyväksyttävää olisi se, että muu kuin tilapäinen järjestyksenvalvoja käyttäisi tunnisteiden alapuolelle esimerkiksi kylttiä, johon on merkitty tunnistenumero. Tunnistenumero yhdistettynä järjestyksenvalvojakortin kantamiseen ja esittämiseen asiallisissa tilanteissa täyttää tehtävään liittyvän avoimuuden vaatimuksen, mutta suojaa samalla järjestyksenvalvojan henkilöä uhkailulta, kiristyksestä ja painostukselta.

Asetusluonnoksen 2 §:n 5 momentin mukaan järjestyksenvalvojan asun selkämukseen saataisiin merkitä tämän asemaa osoittava teksti. Merkintä ei olisi pakollinen, mutta sillä voitaisiin helpottaa järjestyksenvalvojan havaittavuutta esimerkiksi ravintolaympäristössä. MaRa pitää ehdotusta kannatettavana.

3 § Järjestyksenvalvojan tunnistelaatta

Asetusehdotuksen perustelumuiiston mukaan ehdotettu pykälä vastaisi sisällöltään pääosin nykyisen järjestyksenvalvojan tunnuksista annetun sisäasiainministeriön asetuksen 2 §:ää.

Ehdotuksen mukaan tunnistelaatan pohjaväri on oltava keltainen ja teksti on merkittävä mustalla tai tummansinisellä värillä. Tunnistelaatan vasempaan alakulmaan voidaan merkitä järjestyksenvalvojan tunnistenumero. Tämä vastaa voimassaolevassa sisäasiainministeriön asetusta järjestyksenvalvojan tunnuksista (848/2003).

Asetusehdotukseen ei ole sisällytetty asetuksessa 848/2003 olevaa säännöstä, jonka mukaan tunnistelaatan pohjaväri ja tekstin väri voivat poiketa edellä 1 momentissa säädetyistä, jos järjestyksenvalvoja käyttää tehtävänsään tilaisuuden järjestäjän tai liikkeenharjoittajan määrittelemää työasua ja laatan pohjaväri sekä teksti erottuvat selvästi asun väristä. Tällöin kaikkien samalla toimialueella toimivien järjestyksenvalvojen käyttämien tunnistelaattojen pohjavärien ja tekstin värien tulee olla samanlaisia.

MaRa pitää tärkeänä, että kyseinen poikkeus tunnistelaatan pohjaväristä ja tekstin väristä säilytetään jatkossakin. Poikkeusta on hyödynnetty etenkin korkean profiilin tilaisuuksissa ja korkeatasoisissa viihderavintoloissa. Järjestyksenvalvojille on voitu teettää esimerkiksi messingistä uniikit tunnistelaatat, joilla osaltaan halutaan kuvastaa paikan erityistä tasokkuutta tai tilaisuuden arvokkuutta. Poikkeusta käytetään myös niissä tilanteissa, joissa keltainen pohjaväri ei sovi yhteen järjestyksenvalvojan asusteen värin kanssa.

Ehdotetun pykälän 3 momentin mukainen *turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijan palveluksessa olevaa järjestyksenvalvojaa* koskeva velvoite olisi uusi. Säännöksen mukaan tunnistelaattaan olisi oltava merkittynä turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijan nimi tai nimilyhenne. Vakiintuneen liike-merkin käyttäminen ei tässä tapauksessa olisi mahdollista tunnistelaatan

koosta aiheutuvien rajoitteiden vuoksi. Asetusehdotuksen perustelumuistion mukaan turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijan nimen tai nimilyhenteen merkitseminen olisi omiaan lisäämään toiminnan läpinäkyvyyttä ja siten myös kansalaisten oikeusturvaa.

MaRa katsoo, että järjestyksenvalvontatoiminnan luvanvaraistamisesta ei pidä seurata liian pitkälle meneviä lisävelvoitteita. Pienetkin lisävelvoitteet kertautuessaan kasvattavat hallinnollista taakkaa. Asetusehdotuksessa määrätty velvoite kohdistuu käytännössä turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijaan, joka hankkii kyltit järjestyksenvalvojilleen. Järjestyksenvalvontatoiminnan luvanvaraistamisen ei tulisi aikaansaada velvollisuutta merkitä luvanhaltijan palveluksessa olevat työntekijät luvanhaltijan nimellä. Tämä tulee jättää perustuslaissa turvatus elinkeinovapauden ja omaisuudensuojan perusteella elinkeinonharjoittajan päätäntävaltaan. Asetusehdotuksessa ilmituodut perusteet lisätä informaatiota eivät ole niin vahvoja, että tästä periaatteesta tulisi poiketa.

Turvallisuusalan elinkeinoluvanhaltijan nimen merkitseminen järjestyksenvalvojan tunnustelaattaan voi olla myös palveluita käyttävän yrityksen kuten ravitsemisliikkeen haltijan intressin vastaista. Vaikka järjestyksenvalvojan palvelut hankittaisiin alihankintana, järjestyksenvalvojat saatetaan (ja usein mielletäänkin) kuuluvaksi samaan joukkoon talon muun henkilökunnan kanssa. Tämä yhteenkuuluvuus halutaan viestiä myös asiakkaille eikä ulkoisessa viestinnässä haluta korostaa toimipaikassa työskentelevän järjestyksenvalvontahenkilöstön olevan hankittu ravintolaan alihankintasopimuksella tai muuten erotella asussa näkyvällä informaatiolla toimipaikan henkilöstöä sen mukaan ovatko nämä talon omilla palkkalistoilla vai ei.

Jos tunnustelaattaan olisi sisällytettävä sekä järjestyksenvalvojan asemaa osoittava teksti että turvallisuusalan elinkeinoluvanhaltijan nimi tai nimilyhenne, laatan koko kasvaisi jo operatiivisesta/käytännön näkökulmasta hankalan suureksi. Järjestyksenvalvojan tunnustelaattoja katoaa usein myös työtehtävissä muun muassa voimankäyttötilanteissa; yksilöityjen tunniste-

laatojen hankkiminen on kalliimpaa kuin geneeristen tunnisteiden, joissa on pelkkä järjestyksenvalvojan asemaa osoittava teksti.

MaRa toteaa, että asetusehdotuksessa vaadittava informaation määrä voi muodostua niin suureksi, että on perusteltua kysyä, että toimiiko se jo tarkoitusta vastaan. Informaation määrä aiheuttaisi hämmennystä myös asiakaskunnassa.

MaRan mielestä nykyisensisältöinen järjestyksenvalvojan asemaa osoittava teksti täyttää tarkoituksensa hyvin ja välittää tarpeellisen ja selkeän informaation henkilön toimimisesta järjestyksenvalvojana myös järjestyksenvalvojan toimialueelle saapuvan ja siellä oleskelevan henkilön näkökulmasta.

Jos turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijan palveluksessa olevan järjestyksenvalvojan olisi kuitenkin pakko käyttää työnantajansa yksilöivää tunnistetta, tulisi olla mahdollista valita onko tämä tieto tunnistelaatassa tai erillisessä laatassa/kangasmerkissä. Jos järjestyksenvalvojan ei tarvitsisi kantaa tehtävässään nimikylttiä (jota MaRa vastustaa edellä todetuista syistä), olisi erillisten laattojen/tunnisteiden määrä vielä hallittavissa.

4 §. Järjestyksenvalvojan tunnisteiivi

Asetusehdotuksen mukaan turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijan palveluksessa olevan järjestyksenvalvojan tunnisteiivin vasempaan rintamukseen on oltava merkittynä turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijan nimi tai nimilyhenne taikka vakiintunut liikemerkki. **MaRa ei näe pakollisuutta myöskään tässä tapauksessa perusteltuna.**

Tunnisteiivejä käytetään lähinnä erilaisissa yleisötapauksissa. Toiminnanharjoittajien omaan harkintaan tulee jättää merkitäänkö tunnisteiiviin turvallisuusalan elinkeinoharjoittajan nimi tai liikemerkki. Tämä voi olla viisasta tietyissä tilanteissa. Yleisötapauksissa saattaa toimia kahden tai useamman järjestyksenvalvontayrityksen järjestyksenvalvoja, jolloin tunnisteiivissä olevalla elinkeinoluvan haltijan nimellä tai liikemerkillä voi-

daan erottaa kunkin järjestyksenvalvontayrityksen palveluksessa olevat järjestyksenvalvojat. Tapahtumanjärjestäjä ja turvallisuusalan yritykset voivat sopimusvapauden nojalla sopia nimen tai liikemerkin merkitsemisestä tunnusteliiviin. Tämä voi helpottaa asian selvittämistä reklamaatiotilanteissa ja se saattaa parantaa myös järjestyksenvalvontapalveluiden laatua, kun on tiedossa, että järjestyksenvalvontatehtävien suorittamisessa yleisötapahtumassa mahdollisesti tapahtuneet virheet ja huono asiakaspalvelu voitaisiin paremmin kohdistaa tietyn järjestyksenvalvontayrityksen järjestyksenvalvojiin.

7. Sisäministeriön asetus järjestyksenvalvojan suorittamasta turvallisuustarkastuksesta ja säilössäpidosta.

MaRalla ei ole lausuttavaa asiasta.

Lisätietoja asiasta antaa lakimies Kai Massa, 09- 6220 2047.

Kunnioitavasti,

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry

Timo Lappi
toimitusjohtaja

Veli-Matti Aittoniemi
varatoimitusjohtaja

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry on matkailu-, ravintola- ja vapaa-ajan palvelualojen elinkeino- ja työmarkkinajärjestö. MaRa edustaa hotelleja, kylpylöitä ja kuntoutumiskeskuksia, viikko-osakeyrityksiä, leirintäalueita, ravintoloita, catering-yrityksiä, eines- ja valmistuskeittiöitä, kahviloita, pubeja, yökerhoja, liikenneasemia, huvi-, teema- ja elämyspuistoja, keilahalleja, festivaaleja ja konserttitapahtumia, ohjelmapalveluyrityksiä, luontomatkailuyrityksiä, hiihtokeskuksia sekä matkailun markkinointi- ja välityspalveluita tarjoavia yrityksiä. MaRassa on 2 400 jäsentä, joilla on 6 000 toimipaikkaa. MaRan jäsenyritykset työllistävät noin 60 000 henkilöä. Jäsenyritysten liikevaihto on yli 5,5 miljardia euroa.